

OBSAH

1. Stručný vývoj přídavných materiálů pro svařování kovů a dnešní stav jejich výroby v ČSSR	15
2. Obecné charakteristiky a rozdělení přídavných materiálů	18
2.1 Svařovací dráty, tyčinky a prášky	18
2.2 Elektrody — rozdělení	20
2.21 Dělení elektrod podle provedení	21
2.211 Elektrody holé	21
2.212 Elektrody upravené	21
2.213 Elektrody s duší	21
2.214 Elektrody obalené	21
2.22 Dělení elektrod podle složení	22
2.221 Elektrody nelegované	22
2.222 Elektrody legované	22
2.23 Dělení elektrod podle tloušťky obalu	23
2.231 Elektrody tence obalené	24
2.232 Elektrody středně obalené	24
2.233 Elektrody tlustě obalené	24
2.234 Elektrody velmi tlustě obalené	24
2.24 Dělení elektrod podle způsobu nanesení obalu	25
2.241 Elektrody máčené	25
2.242 Elektrody lisované	25
2.25 Dělení elektrod podle svařovacích vlastností	26
2.251 Rozdělení podle svařovacích poloh	26
2.252 Rozdělení podle způsobu přechodu svarového kovu do tavné lázně	27
2.253 Rozdělení podle druhu svařovacího proudu a polarit	28
2.26 Požadavky na jakost elektrod	28
2.27 Rozdělení elektrod podle složení obalu	29
2.271 Obaly stabilizační	29
2.272 Obaly organické	29
2.273 Obaly struskotvorné	29
2.2731 Obaly oxidační	30
2.2732 Obaly kyselé	30
2.2733 Obaly bazické	31
2.2734 Obaly rutilové	34
2.2735 Obaly rutil-organické	35
2.2736 Obaly rutil-bazické	36
2.2737 Obaly grafitové	36
2.2738 Obaly ze solí halových prvků	37
2.28 Rozdělení elektrod podle použití	37

2.29	Elektrody speciálních vlastností	38
2.291	Elektrody kontaktní	38
2.292	Elektrody hlubokozávarové	38
2.293	Elektrody výtěžkové	39
2.294	Elektrody vysokovýkonné	39
2.295	Elektrody dvoukovové	39
2.296	Elektrody dlouhé	39
2.297	Elektrody drážkovací	40
2.298	Elektrody řezací	40
2.299	Elektrody neodtavující se	40
2.3	Tavidla pro automatické svařování	40
2.31	Rozdělení tavidel podle způsobu výroby	41
2.311	Tavená tavidla	41
2.312	Netavená tavidla	41
2.3121	Tavidla keramická	41
2.3122	Tavidla aglomerovaná	42
2.3123	Tavidla sintrovaná	42
2.32	Rozdělení tavidel podle chemického složení	42
2.321	Tavidla křemičitá	42
2.322	Tavidla manganatá	42
2.323	Tavidla fluoridová	42
2.33	Rozdělení tavidel podle metalurgických vlivů	43
2.34	Rozdělení tavidel podle struktury	43
2.341	Tavidla sklovitá	43
2.342	Tavidla pemzovitá	43
2.35	Rozdělení tavidel podle použití	43
3.	Podmínky pro jakost a použití přídavných materiálů	44
3.1	Zvláštnosti tavného svařování a navařování	44
3.2	Vlivy tepla a ochlazování	45
3.3	Vlivy prostředí	46
3.31	Atmosférický vzduch	46
3.311	Kyslík	46
3.312	Dusík	48
3.313	Vodík	49
3.4	Vliv ochranných plynů	51
3.5	Vliv strusky	56
3.6	Vliv doprovodných prvků	59
3.61	Prvky působící na metalurgické procesy	59
3.611	Uhlík	60
3.612	Mangan	60
3.613	Křemík	61
3.614	Titan	62
3.615	Niob	62
3.616	Tantal	63
3.617	Hliník	63
3.618	Hořčík	63
3.62	Prvky legovací	63
3.621	Nikl	63
3.622	Chróm	64
3.623	Molybden	64
3.624	Vanad	65
3.625	Wolfram	65

3.626 Kobalt	65
3.627 Bór	65
3.628 Zirkon	66
3.63 Jiné prvky	66
3.631 Měď	66
3.632 Cín	66
3.633 Olovo	66
3.634 Zinek	66
3.635 Kadmium	66
3.636 Stříbro	66
3.637 Arzén, antimon, vizmut	67
3.638 Síra	67
3.639 Fosfor	67
4. Výroba přídavných materiálů	68
4.1 Dráty	68
4.11 Válcovaný drát	68
4.12 Tažený drát	69
4.13 Trubičkové dráty (elektrody)	71
4.14 Páskové elektrody	72
4.15 Tyčinky	72
4.151 Stříhané tyčinky	73
4.152 Lité tyčinky	74
4.2 Elektrody	76
4.21 Příprava jádrového materiálu elektrod	76
4.22 Příprava suchých kmenů pro obaly elektrod	76
4.221 Drcení a mletí kusových složek	78
4.222 Míšení suchých kmenů	81
4.23 Pojidla	84
4.24 Výroba elektrod	84
4.241 Příprava mokrých obalových hmot	84
4.242 Obalování tyčinek	86
4.2421 Máčení	86
4.2422 Lisování	86
4.25 Sušení elektrod	91
4.251 Předsušování	93
4.252 Sušení	93
4.26 Balení elektrod	96
4.3 Tavidla pro automatické svařování	97
4.31 Tavená tavidla	97
4.32 Keramická tavidla	99
4.4 Závěr	99
5. Označování československých přídavných materiálů pro svařování	101
5.1 Podnikové značení	101
5.2 Značení podle ČSN. Technické dodací předpisy	103
5.21 ČSN 05 5020 — Elektrody pro spojovací sváry uhlíkových ocelí	104
5.22 ČSN 05 5320 — Svařovací dráty pro spojovací sváry uhlíkových ocelí	105
5.23 ČSN 05 5390 — Svařovací dráty pro svařování a navařování uhlíkových a nízkolegovaných ocelí v ochranné atmosféře plynů	105

5.24	ČSN 05 5375 — Svařovací dráty pro svařování a navařování ocelí automaty	106
5.25	ČSN 05 5701 — Tavidla třídy 1 pro automatické svařování a navařování, vyráběná tavením	106
5.26	ČSN 05 5300 — Svařovací dráty pro spojovací svary žárovepných ocelí třídy 15	106
5.27	ČSN 05 5080 — Elektrody pro spojovací svary nízkolegovaných žárovepných ocelí třídy 15	106
5.28	Přídavné materiály pro svařování ocelí třídy 17	107
5.29	ČSN 05 5400 — Svařovací tyčinky z neželezných kovů	107
5.291	ČSN 05 5290 — Elektrody z neželezných kovů	107
5.292	ČSN 05 5360 — Tyčinky na návary vrstev se zvláštními vlastnostmi	107
5.293	ČSN 05 5160 — Elektrody na návary se zvláštními vlastnostmi	109
6.	Přídavné materiály pro ruční svařování	110
6.1	Přídavné materiály pro svařování uhlíkových ocelí	110
6.11	Svařovací dráty pro spojovací svary uhlíkových ocelí podle ČSN 05 5320	110
6.12	Elektrody pro spojovací svary uhlíkových ocelí podle ČSN 05 5020	112
6.2	Přídavné materiály pro spojovací svary nízkolegovaných ocelí	119
6.21	Svařovací dráty pro spojovací svary nízkolegovaných ocelí	119
6.22	Elektrody pro spojovací svary nízkolegovaných ocelí	120
6.3	Přídavné materiály pro svařování žárovepných ocelí třídy 15	123
6.31	Svařovací dráty pro spojovací svary podle ČSN 05 5300	123
6.32	Elektrody pro spojovací svary podle ČSN 05 5080	123
6.4	Přídavné materiály pro spojovací svary ocelí třídy 17	130
6.41	Svařovací dráty	130
6.42	Svařovací elektrody	131
6.5	Přídavné materiály pro navařování vrstev se zvláštními vlastnostmi	140
6.51	Tyčinky na návary se zvláštními vlastnostmi. ČSN 05 5360	143
6.52	Elektrody na návary se zvláštními vlastnostmi. ČSN 05 5160	146
6.6	Tvrdonávarové tyčinky se slinutými karbidy	158
6.7	Prášky pro navařování	160
6.8	Přídavné materiály z neželezných kovů	162
6.81	Svařovací tyčinky z neželezných kovů. ČSN 05 5400	162
6.82	Elektrody z neželezných kovů. ČSN 05 5290	163
6.83	Elektrody pro svařování šedé litiny (tyčinky)	166
6.9	Elektrody pro zvláštní účely	168
7.	Přídavné materiály pro svařování automaty	170
7.1	Svařovací dráty pro svařování a navařování ocelí automaty. ČSN 05 5375	171
7.2	Tavidla třídy 1 pro svařování a navařování automaty, vyráběná tavením. ČSN 05 5701	175
7.3	Aglomerovaná tavidla	180
7.4	Keramická tavidla	181
8.	Svařovací dráty pro svařování a navařování uhlíkových a nízkolegovaných ocelí v ochranné atmosféře plynů. ČSN 05 5390	182

9. Zkoušení přídavných materiálů	185
9.1 Význam a druh zkoušek	185
9.11 Zkoušky základní	185
9.12 Zkoušky periodické	185
9.13 Zkoušky prověřovací a přejímací	185
9.14 Zkoušky klasifikační	186
9.15 Zkoušky zvláštní	186
9.2 Technologické zkoušky	186
9.21 Zkoušky svařovacích vlastností	186
9.211 Vnější prohlídka	186
9.212 Zkouška navařovací	187
9.213 Zkouška odkapávací	187
9.214 Zkouška nesoustřednosti obalu	187
9.215 Zkouška pádová	188
9.216 Zkouška zrnitosti	188
9.217 Zkouška prašnosti	188
9.218 Zkouška vlhkosti	188
9.22 Zkoušky výkonových vlastností	188
9.221 Výkon roztavení	188
9.222 Výkon navaření	188
9.223 Součinitel roztavení	189
9.224 Součinitel navaření	189
9.225 Výtěžek elektrody	189
9.226 Ztráta rozstřikem	189
9.227 Účinnost	189
9.228 Celková účinnost	189
9.229 Spotřeba elektrické energie	190
9.3 Metalurgické zkoušky	195
9.31 Chemické složení	196
9.32 Homogenita svarového kovu	196
9.4 Mechanické zkoušky	196
9.41 Zkoušky svarového kovu tahem	197
9.411 Mez pevnosti v tahu	199
9.412 Mez kluzu v tahu	199
9.413 Tažnost	199
9.414 Zkouška svarového kovu rázem	199
9.415 Umělé stárnutí	201
9.42 Zkoušky svarových spojů	201
9.421 Zkoušky tahem	201
9.422 Zkoušky lámavosti	202
9.423 Zkoušky rázem	203
9.424 Zkoušky praskavosti	204
9.43 Zkoušky tvrdosti svarových spojů (návarů)	204
9.44 Zkoušky jiných vlastností	206
9.45 Zkoušky na únavu	206
9.451 Mez únavy	206
9.452 Mez pevnosti při tečení	207
10. Klasifikace a hodnocení čs. přídavných materiálů	209
10.1 Hodnocení československých přídavných materiálů	210
11. Zásobování a uskladňování přídavných materiálů	211
11.1 Objednávka přídavných materiálů	211

11.2	Dodávaný sortiment a balení	215
11.3	Dodávka přídavných materiálů	217
11.4	Přejímka přídavných materiálů	217
11.5	Skladování přídavných materiálů	217
12.	Vlhkost a přesušování čs. přídavných materiálů	219
12.1	Možnosti vlhnutí	219
12.2	Přesušování	220
12.3	Zkoušení vlhkosti	221
	Literatura	224
Příloha 1	Převodní klíč označování čs. přídavných materiálů pro svařování	228
Příloha 2	Porovnávací tabulky čs. přídavných materiálů s některými značkami zahraničními	238
2/I	Význam označení podle ISO	239
2/II	Význam označení podle DIN 1913	241
2/III	Význam označení elektrod podle BS 1719	242
2/IV	Význam označení podle ASTM (AWS) A 233	243
2/V	Význam označení podle GOST 9467-60	245
2/VI	Elektrody pro spojovací svary nelegovaných ocelí	246
2/VII	Elektrody pro spojovací svary vysokolegovaných ocelí	
2/VIII	Elektrody pro svařování šedé litiny	
2/IX	Přehled nejdůležitějších evropských výrobců přídavných materiálů pro svařování	256
Příloha 3	Doporučené značky přídavných materiálů pro svařování uhlíkových ocelí obvyklých jakostí třídy 10	275
Příloha 4	Doporučené značky přídavných materiálů pro svařování uhlíkových ocelí obvyklých jakostí třídy 11	260
Příloha 5	Doporučení značky přídavných materiálů pro svařování konstrukčních ocelí třídy 12	266
Příloha 6	Doporučené značky přídavných materiálů pro svařování konstrukčních ocelí třídy 13	269
Příloha 7	Doporučené značky přídavných materiálů pro svařování konstrukčních ocelí třídy 14	272
Příloha 8	Doporučené značky přídavných materiálů pro svařování konstrukčních ocelí třídy 15	276
Příloha 9	Doporučené značky přídavných materiálů pro svařování konstrukčních ocelí třídy 16	284
Příloha 10	Doporučené značky přídavných materiálů pro svařování konstrukčních ocelí třídy 17	288
Příloha 11	Doporučené značky elektrod pro svařování uhlíkových a slitinových ocelí na odlitky	298
Příloha 12	Klasifikace ocelí a ocelolitin podle svařitelnosti	306
Příloha 13	Počet a hmotnost elektrod v krabici	310
Příloha 14	Nové přídavné materiály	317